

Piros rózsza

Történetek a betyárvilág korszakából III.

1871-ben augusztus végén törei és tótmegyeri Tóth Mór, Ráday kormánybiztos mellé kirendelt egyik ügyész és Klemm Jusztin, a már akkor nagyhirű nyomozó csendbiztos a szegedi pusztákon űzték a Tóth Mór szőlő-agarával a nyulat. Klemm Jusztin csak nemrégiben épült fel sebeiből, amelyeket akkor kapott, a mikor a makói szenátort, a nagymájú Weér Györgyöt, a többszörös rablógyilkost, a ki mindaddig Makó legtiszteltebb polgára volt, elfogta.

A két vadásznak éppen egy napra esett a pihenője és Szeged végén kerültek össze, hogy a délutánt agyonverjék.

A szőlő-agar már három nyulat csípett nyakon, melyeket az útkokba kerülő parasztoknak ajándékoztak, mikor egy magánosan álló házhoz értek, a mely „Most már pihenj” néven ismert híres csárda volt.

— Betérnénk tán? — szólt szemhunyorítva Klemm.

— Tudja, hogy nem iszom bort.

— Van itt aludt tej is. Meg tán olyan kínálja, a kitől a bort is megissza.

— Alig hiszem. No de menjünk. Egy óra nem a világ.

Tóth Mór atlétai termetű, vállas, erős ember volt, a sport minden nemében jártas, bátor, a ki nem egy veszélyes kalandon ment már keresztül. Szép, szabályos arca volt, mindkét oldalon halvány pirossággal. Ráday, a mikor kedélyeskedett, „az én szép ügyészemnek” hívta.

Beléptek a csárdába. Két szoba volt benne. Az egyik kicsiny, ezt a csárdás maga használta, a másik nagyobb, itt volt a söntés, azonfelül fa-asztal és lócák, meg üres üvegek.

A két vadász lovát az udvaron ácsorgó kis legény vette át.

A mint a konyhába léptek, a kis szobából egy leány került eléjük, úgy tizenhét - húsz éves lehetett. De gyönyörű leány ám. Hiába nem volt vendég, hiába volt hétköznapi, ugyancsak kackiásan volt felöltözve. Barna szépség volt, a milyenért nagy földet lehetett volna bejárni.

— Adj' Isten hugám — szólt az ügyész.

— Fogadj Isten — felelt a leány kellemesen csengő hangon s féloldalt, gyanakodva nézett Klemm Jusztinra.

Mert bizony azon most is meglátszott, hogy csendbiztos; vagy talán ismerte a leány?

— Tessék erre uraim — szólt a leány s kinyitotta az ivó ajtaját.

— Jobb lesz erre hugám — mondta tréfásan az ügyész. — Jobb szoba ez, látom, be is van sötétítve.

— Oda nem mehet ám be mindenki.

— Ej, szép piros rózsám, én sem vagyok ám mindenki.

— Látom — szólt a leány; látszott rajta, hogy kedvtelve pihentette pajkos szemeit a szép ügyészen — Honnan tudja az úr a nevemet ?

— A nevedet? Hiszen nem is tudom.

— Én mondtam meg, — szólt Klemm — hogy itt lakik a „piros rózsza”.

Az ügyész meglepődött. Mintha hallotta volna de mintha nem is hallotta, hanem olvasta volna;

hej pedig az már nem jó, ha ő valamely pusztai lakosnak a nevét már olvasta.

— Gondoltam, kigyelmed aféle pusztá békét rontó ember — szólt a leány és szemrehányóan nézett a marcona kinézésű Klemmre.

— Nem mondta a nevedet piros rózsza, de arcodról olvastam le azt.

— Hiszen kigyelmedre is ráillenék az a név — szólt a leány s ránézett az ügyész piros két arcára. S mintha tekintetével végigsimogatta volna azt a két arcot.

— Köszönöm, rózsám, de most már eressz ebbe a szobába; nem maradunk sokáig.

— A maga kedvéért — szólt a leány s kinyitotta a szoba ajtaját.

Nem volt ott senki, talán azzal a kis legénnyel egyedül van itt ez a leány. A szoba egyszerűen, de feltűnő csínnal volt berendezve.

Letörölgette a székeket s ülással kínálta meg az urakat, mialatt a pusztára néző egyik ablakról félrehúzta a függönyt és kinézett.

— Egy kis bort adjál rózsám — szólt az ügyész.

— Nem mondtam? — súgott hozzá Klemm.

— Ettől még lehet inni — mormogott az ügyész, a midőn a leány kilebbent.

— Nem mindig, szólt rejtélyesen Klemm.

— Eh, maga mindig gonoszokat gondol.

— Úgy-e, talán még erről a szép leányról is?

— Bizony szép.

— Hej, de a rózsának tövise is van. Belépett a leány mosolygó, derűs arccal. Látszott, hogy legalább az egyik vendégnek szívesen ad italt. Oda is ült az ügyésszel szembe s a kifüggönyözött ablakon keresztül a pusztába nézett.

A vadászok fegyverei a mellettük levő ágyra voltak helyezve.

— Tud-e löni uram? — kérdi az ügyészt a leány.

— Még Siger Csicsa Pista se úgy, — dicsekedett az ügyész, aki valóban kitűnő lövő volt — pedig ez a betyár, azt hallom, kitűnő lövő.

A leány kissé elsápadt.

— Csakhogy én emberekre nem lövöldözök, — tette hozzá Tóth — csak ha éppen muszáj.

— Hátha az is akkor! — felelt a leány. Mert nem kell ám minden rosszat elhinni.

— No hát ne is beszéljünk arról — szólt Tóth kihörpintve borát. — Inkább mondd meg, — szólt s meleg kezét rátette a leány egyik kezére — engem vártál hogy így ki vagy csípve? No mondd.

— Nem, — felelt a piros rózsza — csárdásnének így kell lenni.

— Magad vagy a csárdásné?

— Magam.

— Ilyen fiatalon ?

— A fiatal bora kelendőbb, — sóhajtott a leány — különben az apám is itt van, de ő rendszeren alszik valahol a kertben ilyenkor.

Klemm most kiosont a szobából.

— Különben, — szólt a leány, ránézve nagy kékes szemeivel az ügyészre — ha tudtam volna, hogy a tekintetes úr jön, akkor is kicsíptem volna magam.

S nevetett, de látszott, hogy igazat beszél.

— Derék leány vagy, szép leány vagy Rózsza, — szólt az ügyész s gyengéden átkarolta a leányt, aki még jobban elpirult, de nem ellenkedett, hanem majdnem félve nézett ki az ablakon.

Éppen ekkor mennt arra a kis legény, de midőn betekintett, a piros rózsza már felállott.

— Kár neked itt elhervadni!

— Hátha még rosszabb hely is van!

Klemm belépett, kitöltötte a bort s aztán mondta:

— Menjünk, Szeged messze van.

— Tóth egy arannyal akart fizetni a savanyú vinkóért.

A leány félretolta a kezét.

— Tekintetes úr, — szólott s hangja majdnem remegett — ha csakugyan jól esett az én legjobb, de mindamellett, tudom, rossz borom, engedje meg, hogy szívességből adhassam, mert nekem is jól esett, hogy meglátogatott. És aztán ki tudja, hátha én is kérek majd valami szívességet.

A mint lovaikra ugrottak s köszöngtek a leánynak, távolabb egy lovas alakja tűnt fel, fegyverrel a vállán s a mily sasszemeik vannak a pusztalakóknak, meg is láthatta, hogy a leány kint búcsúzik valami úriforma vendégektől, a mit pedig senkivel nem tett meg.

A magános lovas sarkantyúba kapta lovát s ügetve haladt a csárda felé.

A két vadász útja Szegedébe ugyanarra vitt, s így csak hamar találkoztak.

Szép, fiatal parasztleány volt a lovas, aki komoran nézte végig a két úri lovast és csak alig emelte kezét kalapjához.

A mint elhaladt a két lovas, komor gyűlölettel telt tűz villant meg a betyár szemében s fegyveréhez kapott, mintha két gyors lövéssel le akarta volna őket teríteni. Majd dacosan felkapta fejét, fütttyentett lovának s vágatva haladt a csárda felé, a hol a piros rózsza várta, de nem oly kedvvel, mint egyébkor.

— Ismeri? — kérde az ügyész.

— Hogyne, ez volt Siger Csicsa Pista !

— Az a gyilkos betyár ?

— Az.

— Ezt el kellett volna fogni.

— Még nem, — felelt Klemm — a kormánybiztos úr még vár valamit.

— Kár, mert az a valami jó aligha lesz. És aztán odamegy?

— Oda ám, a piros rózsához.

— Ej, nem hittem volna. Hát a szeretője?

— Az ám, három év óta, de meg a bűntársa is.

— Ne mondja Jusztin. Maguk sok mindent ráfognak valakire.

— De ez sem mindenki ám, mint az ügyész úr mondta csak nemrég.

— No csak nem valami gonosz?

— Elég, ha a nevét megmondom.

— Hát mondja.

— Turcsányi Tóth Örzse.

— Hihetetlen. Aki segített egy bérlőt megfojtani. S ez volna az a leány.

— Az ám, de még több is van. Benne van ez nagyon ügyész úr. Különben azt a fojtogatást Siger Csicsa eszközölte, hogy jobban magához kösse.

— No lássa ?

— Látom, de mondtam, hogy több is van még.

Látta azt az arany nyakláncot, a mit a maga kedvéért tett föl, a mikor borért ment ki; azt is ismerem. Tudom honnan lopták, de nem tudtam, hogy Siger Csicsa meg Turcsányi Tóth Örzsi voltak a tolvajok. Most már ezt is tudom. Még ma bejelentem a kormánybiztos úrnak. Azért siettettem az eljövést, meg aztán megtudtam a kis legénytől, hogy eljön ám a Pista, pedig még nem szabad hozzányúlnom.

— No hallja, Jusztin, én magával többet nem megyek vadászni.

— Nem baj, csakhogy ez sikerült — felelt nagy elégedetten a mindig csendbiztos Klemm.

És aztán az ügyész, meg a piros rózsza két hónap múlva viszontlátták egymást.

Siger Csicsa Pista még előbb belekerült a Csillagbörtönbe, sok lopott holmival egyetemben Turcsányi Tóth Örzse is, a pusztai piros rózsza.

Eltemette a szép piros rózsát a Csillag-börtön vastag fala, a honnan még nem szökött meg senki.

1872. januárban egy gyermeknek, Anna nevű leánynak adott életet a rab leány. Az anya makacsul ragaszkodott gyermekéhez, maga szoptatta azt, bár a börtön rossz levegője pár napos korában betegséget hintett el az ártatlan gyermekben.

Siger Csicsa Pista, a mikor meghallotta, hogy szeretőjének gyermeke van, s hogy az beteg, megtört, minden bűnét bevallotta és sírva kérte a kormánybiztost, hogy engedje megnézni gyermekét.

A Tóth Mór szobájába hozta fel a hajdan piros rózsza, most már halvány rózsza, még halványabb kis gyermekét.

A vad Siger Pista sírva csókolgatta a kis leányt s látszott, hogy szeretne volna megcsókolni azt a valamikor szilaj, most oly csendes, halvány asszonyt is, az ő hű szeretőjét, akit mégis csak ő vont bűnbe. De nem lehetett, köztük fegyveres örök állottak.

— Pista, — szól az ügyész — ezt a kis leányt én beadom a kormánybiztos engedelmével a pesti bölcsődébe. Örzse kiszabadul valamikor s ha a gyermek élni fog, átadom neki. Mert itt biztosan meghal — szól aztán Tóth Örzse nézve. Egyezz bele te is.

Sokáig habozott az anya, mintha inkább meghalna, mint gyermekétől elválna. Majd nagy lelki küzdelem után szól Sigerhez:

— Jó lesz Pista?

— Jobb, mint így, felelte az.

Ráday Gedeon a kezem közt levő 608/72. kormánybiztosi szám alatt gróf Károlyi Korniss Clarisse úrnőt megkereste, aki aztán a gyermeknek helyet szerzett a pesti első bölcsődében, de a bölcsőde orvosának január huszonötödikén kelt értesítése szerint a kis leány a börtönben szerzett betegségében elpusztult.

Írta: Pataky István

2018. május 31. csütörtök, 06:29 - Módosítás: 2018. szeptember 04. kedd, 11:29

Turcsányi Tóth Örzse tiz esztendő múlva már hiába kereste kis leányát, mert még jeltelen sírját sem találhatta meg.

Forrás:

Nyírvidék. A Szabolcsvármegyei Községi Jegyzők és a Szabolcsmegyei Tanítóegyesület Hivatalos Közlönye. XXVI. évfolyam 43. szám 1905. október 22.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/Nyirvidek_1905_07-12/?pg=144&layout=s

Piros rózsza. Történetek a betyárvilág korszakából III.

Írta: Pataky István

2018. május 31. csütörtök, 06:29 - Módosítás: 2018. szeptember 04. kedd, 11:29
